ประชาธิปไตยท้องถิ่น กับการปกครองท้องถิ่นไทย

ศาสตราจารย์ ดร. ศุภสวัสดิ์ ชัชวาลย์ อธิการบดีมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

1 หลักการสำคัญของการปกครองท้องถิ่น

Participation
ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและพัฒนาท้องถิ่น

Responsiveness
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการประชาชน

Transparency
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโปร่งใส ตรวจสอบได้

2 การปกครองท้องถิ่นกับประชาธิปไตย

- เป็นรากฐานสำคัญของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย
- เป็นสถาบันการเมืองที่ใกล้ชิดประชาชนมากที่สุด
- ประชาชนมีส่วนร่วม ผ่านการเลือกตั้ง และช่องทางอื่นๆ
- เป็นสนามฝึกฝนทางการเมืองแก่ประชาชน รวมถึงสร้างนักการเมือง
- ช่วยลดแรงกดดันทางการเมืองภายในระบบการเมือง

3 พลวัตการเมืองไทย กับความเป็นประชาธิปไตยท้องถิ่น

2475
หลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง
สถาปนา "เทศบาล" ในฐานะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ยุคอำมาตยาธิปไตย
ระบอบการเมืองแบบอำนาตยาธิปไตย ส่งผลต่อความเข้มแข็งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ถูกมองว่าเป็นการปกครองท้องถิ่นโดยรัฐ

รัฐธรรมนูญ 2540
กระแสการปฏิรูปการเมือง พ.ศ. 2540 กับการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น

ยุครัฐประหารและความขัดแย้ง
ความขัดแย้งทางการเมือง และการรัฐประหาร กับการขาดนโยบายและทิศทางที่ชัดเจนในการกระจายอำนาจ และการจัดการปกครองท้องถิ่น

4 การปกครองท้องถิ่นไทย

ระบบชั้นเดียว (เต็มพื้นที่)
- องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.)
- เทศบาล
- องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)

ระบบ 2 ชั้น
- กรุงเทพมหานคร

5 กฎหมายสำคัญเกี่ยวกับท้องถิ่นในปัจจุบัน

1	พ.ร.บ. เทศบาล	พ.ศ. 2496
2	พ.ร.บ. สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล	พ.ศ. 2537
3	พ.ร.บ. องค์การบริหารส่วนจังหวัด	พ.ศ. 2540
4	พ.ร.บ. ระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร	พ.ศ. 2528
5	พ.ร.บ. ระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา	พ.ศ. 2542
6	พ.ร.บ. กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	พ.ศ. 2542

6 โครงสร้างการบริหารงานภายในองค์กรปกครองท้องถิ่น

โครงสร้างแบบผู้บริหาร และสภาท้องถิ่น

ฝ่ายบริหาร
นายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ฝ่ายสภา
สมาชิกสภาท้องถิ่น

✓ มาจากการเลือกตั้งโดยตรง มีความเข้มแข็งและมีอิสระในการบริหารงาน

7 การเลือกตั้งท้องถิ่น: มุมมองต่อความเป็นประชาธิปไตย

ข้อดี
- การมีส่วนร่วมของประชาชนเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน ผ่านการเลือกตั้ง และการมีส่วนร่วมในการทำแผนพัฒนาท้องถิ่น
- พบการพัฒนาของท้องถิ่นที่เพิ่มมากขึ้นในหลายพื้นที่
- มีการยกระดับของคุณภาพในการจัดบริการสาธารณะ เช่น สาธารณสุข การศึกษา
- ในหลายพื้นที่พฤติกรรมการเลือกตั้งของประชาชนแสดงให้เห็นถึงการตัดสินใจบนฐานของผลประโยชน์สาธารณะ
- การผันตัวเองของนักการเมืองระดับชาติลงสู่สนามการเมืองท้องถิ่น

การเลือกตั้งท้องถิ่น: ข้อจำกัดของประชาธิปไตย

- การบริหารในรูปแบบผู้บริหารกับสมาชิกสภาที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรง ย่อมมีข้อจำกัด
- อิทธิพลการเลือกตั้งที่ใช้ระบบเสียงข้างมากอย่างง่าย ทำให้คะแนนเสียงจำนวนมากหมดความหมาย
- หลักเกณฑ์การกำหนดจำนวนสมาชิกและการแบ่งเขตเลือกตั้งที่มีความแตกต่างกันในแต่ละรูปแบบของ อปท.
- แนวโน้มความเป็นไปได้ในการเกิดการผูกขาดทางการเมือง เครือข่ายอุปถัมภ์ และการเมืองแบบบ้านใหญ่
- ข้อกังวลว่าการเมืองจะขับเคลื่อนด้วยระบบอุปถัมภ์มากกว่านโยบาย หรือกลไกสถาบันทางการเมือง
- ความขัดแย้งระหว่างสภากับผู้บริหาร สภากับการถ่วงดุลฝ่ายบริหาร

“ ท้องถิ่นเข้มแข็ง ประชาชนมีส่วนร่วม ประเทศชาติเจริญก้าวหน้า ”

